

مسائل متفرقه

فصل پنجم: مسائل متفرقه

تصرف در اموال مشمول خمس

مالی که خمس آن پرداخت نشده است، به ارث رسیده است؛ آیا بر وارث واجب است خمس آن را بپردازد؟

به طور کلی خمسی که میّت بدهکار است و پرداخت نکرده است یکی از بدهی هایی است که باید قبل از تقسیم ارث پرداخت شود.

زمینی که سند آن را پدرم در زمان حیاتش به نام من کرده، بعد از فوتش به من ارث رسیده؛ با توجه به آنکه پدرم در وصیّت نامه اش قید نموده که خمس اموالش داده شود، آیا خمس آن بر من واجب است؟

اگر پدر شما در خصوص پرداخت خمس این زمین وصیّت کرده، اوّل باید به وصیّت عمل شود و سپس آن زمین به ملک ورثه درمی آید و چنانچه در زمان حیات، زمین مذکور را به شما تملیک کرده و شما هم آن را تحویل گرفته اید در حالی که زمین متعلّق خمس بوده، هبه درست است ولی خمس آن _ مانند سایر بدهکاری های میّت _ باید قبل از تقسیم ماترک پرداخت شود.

شخصی در حالی که خمس بر عهده داشته فوت کرده است؛ بعضی از ورثه از پرداخت خمس پدر ممانعت می کنند و تقاضای تقسیم ارث را دارند؛ تکلیف چیست؟

اگر میّت وصیّت کند یا ورثه یقین داشته باشند خمس بدهکار است، تا زمانی که بدهی میّت بابت خمس پرداخت نشده است، ورثه نمیتوانند در ارث تصرف کنند؛ مگر آنکه تصمیم جدی بر پرداخت آن بدون مسامحه داشته باشند.

اگر وارث بداند که بر عهده ی میّت خمس بوده و قبل از تقسیم ارث پرداخت نشده است، چه وظیفه ای دارد؟ اگر پیش از پرداخت خمس در اموال تصرف کرده یا با آن معامله ای انجام داده باشد، چه حکمی دارد؟

باید به نسبت سهم الارثی که از میّت دریافت کرده است، بدهی میّت را بابت خمس بپردازد؛ مثلاً اگر یک دهم اموال میّت به او رسیده است، باید یک دهم خمس میّت را بپردازد و تصرفات گذشته اشکال ندارد و معامله هم صحیح است.

معاشرت با تارک خمس

معاشرت با کسی که خمس نمی دهد در صورتی که تأیید کار او نباشد اشکال ندارد؛ البته با وجود شرایط نهی از منکر، باید او را از این کار نهی کرد حتی اگر نهی از منکر متوقف بر ترک موقت معاشرت باشد.

استفاده از اموال کسی که اهل خمس نیست اشکال ندارد؛ حتی اگر یقین داشته باشد اموال مورد استفاده متعلق خمس است.

اگر سرپرست خانواده خمس نمی پردازد، اگرچه مرتکب معصیت شده است، اما تصرف اعضای خانواده در اموال او اشکال ندارد.

من اطمینان دارم که پدرم خمس را نمیپردازد و وقتی به او تذکر می دهم، در پاسخ می گوید که ما مستحق هستیم و خمس بر ما واجب نیست؛ آیا برای اعضای خانواده استفاده از وسایل و مواد غذایی که پدر تهیه می کند، اشکال دارد؟

به طور کلی تصرف در اموال کسی که خمس پرداخت نمی کند برای دیگران اشکال ندارد.

معاشرت با مسلمانانی که به امور دینی بخصوص نماز و خمس پایبند نیستند چه حکمی دارد؟ آیا غذا خوردن در خانه های آنان اشکال دارد؟ در صورت اشکال داشتن، کسی که چندین بار این کار را انجام داده چه حکمی دارد؟

به طور کلی استفاده از اموال کسانی که خمس را پرداخت نمی کنند اشکال ندارد، اما اگر معاشرت با آنان مستلزم تأیید عمل آنان باشد یا امر به معروف و نهی از منکر متوقف بر ترک معاشرت باشد، باید از همنشینی و مراوده با آنان اجتناب شود.

معامله با تارک خمس

خرید و فروش، معامله و مشارکت با کسی که خمس پرداخت نمی کند اشکال ندارد و صحیح است؛ البته با وجود شرایط، امر به معروف و نهی از منکر واجب است.

ما با اشخاصی معامله می کنیم که خمس نمیدهند و حساب سال هم ندارند؛ با آنان خرید و فروش داریم و به دیدن آنان رفته و با آنان غذا می خوریم؛ این مسئله چه حکمی دارد؟

جز امر به معروف و نهی از منکر وظیفه ای ندارید.

اگر مشتری بداند که به مالی که خریده خمس تعلق گرفته و فروشنده آن را نپرداخته است، آیا تصرف در آن کالا برای او جایز است؟

جایز است.

اگر شرکای من حساب سال خمسی نداشته باشند، تکلیف من چیست؟

محاسبه و پرداخت خمس سهم هر شریک بر عهده خودش است و دیگران نسبت به آن تکلیفی ندارند.

اگر چند نفر با هم شریک باشند، آیا بر هر کدام از آنها واجب است خمس درآمد خود را به طور مستقل بپردازد یا

اینکه خمس باید از صندوق مشترک پرداخت شود؟

در شرکت هایی که مالک شخصی دارند، محاسبه و پرداخت خمس بر عهده هر یک از شرکا است؛ هر شریک نسبت به سهم خود از شرکت و درآمد آن موظف است خمس آن را محاسبه و پرداخت کند.

اموال متعلق خمس به فتوای مرجع قبلی

آیا هدایا و جوایزی که در زمان مرجع تقلید قبلی دریافت کرده ام و طبق فتوای او متعلق خمس بوده است و بنده پرداخت نکرده ام، آیا اکنون که مقلد حضرتعالی هستم باید خمس آنها را پرداخت کنم؟

واجب نیست پرداخت کنید.

با توجه به اینکه نظر حضرت امام خمینی (قدس سره) در مورد خمس مئونه ی بعد از فروش، پرداخت فوری آن است و در سال هایی که بنده مقلد ایشان بوده ام، به این مسئله واقف نبوده ام و به آن عمل نکرده ام؛ اکنون سال ها است مقلد حضرتعالی (امام خامنه ای) هستم و سال خمسی هم داشته و دارم و خمس مالم را سعی کرده ام تمام و کمال پرداخت نمایم؛ لذا از حضرتعالی استدعا دارم نسبت به سال هایی که مقلد حضرت امام (قدس سره) بوده ام و احیاناً به این مسئله عمل نکرده ام، بنده را بریء الذمه بفرمایید.

نسبت به آنها تکلیفی ندارید.

کسر مقدار خمسی که زیادتیر پرداخت شده به عنوان بدهی خمس

آیا مبلغی را که به عنوان خمس مالی که متعلق خمس نبوده پرداختم، می توانم بابت خمس مالی که فعلاً بدهکارم حساب کنم؟

در این مورد از دفتر وجوهات و مسائل شرعیّه کسب تکلیف کنید.

در صورتی که شخصی خمس اضافه در سال مالی پرداخت کرده است، آیا میتواند در سالهای بعد، آن مبلغ را بابت خمس حساب نماید؟

در این مورد از دفتر وجوهات و مسائل شرعیّه کسب تکلیف کنید.

پس گرفتن وجوهات شرعیّه بعد از پرداخت آن

اگر مکلف مقداری از وجوه شرعیّه را با اذن مرجع تقلید به محل یا شخصی پرداخت کند، آیا می تواند به هر دلیل مطالبه کند و باز پس گیرد؟

بدون اذن مرجع تقلید نمی تواند باز پس گیرد.

بنده اشتباهاً مقداری خمس پرداخت کردم در حالی که بعداً متوجه شدم به بنده خمس تعلق نمی گیرد؛ آیا میتوانم مطالبه کنم و باز پس بگیرم؟

موارد مختلف است؛ به دفتر مرجع یا وکیل او مراجعه کنید.

پرداخت خمس بدون قصد قربت

شخصی موقع اداء خمس قصد قربت نداشته است؛ آیا این پرداخت موجب برائت ذمه می شود؟

پرداخت خمس بدون قصد قربت موجب برائت ذمه می شود.

پرداخت خمس از طرف دیگری

آیا می شود فردی از طرف یک نفر دیگر خمس را پرداخت کند؟

مانع ندارد.

وکیل کردن دیگران در پرداخت خمس

شخصی زمین های خود را بین فرزندان تقسیم نموده و به آنها گفته است که من خمس زمین ها را نداده ام و لذا هر کس خمس سهم زمین دریافتی را بپردازد؛ فرزندان با همین شرط زمین ها را گرفته اند؛ حال اگر فرزندان خمس زمین ها را نپردازند، آیا این شخص بریة الذمه می گردد؟

بریة الذمه نمی شود.

بنده مبلغی بدهکار هستم، طلبکار گفته است مبلغ بدهی را بابت خمس من به دفتر مرجع تقلید بپرداز؛ بنده اکنون توان پرداخت ندارم؛ آیا می توانم به تدریج و بر اساس توانم بپردازم؟

طلبکار که خمس بدهکار است _ در صورت توان _ باید بدون تأخیر و در اولین فرصت خمس را بپردازد و در این صورت نمی تواند پرداخت خمس را به کسی که توان پرداخت ندارد واگذار کند؛ وگرنه خمس همچنان بر عهده طلبکار است و تا زمانی که پرداخت نشده است، ذمه ی او بریة نمی شود.

تحويل خمس از طریق بانک

مبلغی به عنوان خمس تعیین کرده ام؛ انتقال و رساندن عین آن به حضرتعالی یا دفترتان مشکل است؛ آیا می توانم از طریق بانک، حواله کنم؟ با توجه به اینکه مالی که از بانک گرفته می شود عین مالی که در آن شهر به بانک پرداخت شده نیست.

اشکال ندارد.

بخشش و مصالحه خمس

در چه مواردی بخشیدن خمس جایز است؟

خمس قابل بخشش نیست.

من تصمیم به ازدواج گرفته ام و برای کسب درآمد، قسمتی از سرمایه ی خود را به دانشگاه سپرده ام؛ آیا مصالحه در رابطه با خمس آن امکان دارد؟

خمس قطعی، قابل بخشش یا مصالحه نیست.

محلّ اداء مبلغ مهلت گرفته شده

مطرح شده است که در هر دفتری که پول خمس را محاسبه کرده ایم و برای تأخیر در پرداخت مهلت گرفته ایم باید خمس را بعداً به همان دفتر پرداخت کنیم؛ آیا می توانیم به هر یک از نمایندگان شما در استان ها بدهیم؟

به دفتر یا هر یک از نمایندگان در امر وجوهات شرعیّه بپردازید، کافی است.

تلف شدن مبلغ خمس در دست واسطه

اگر فردی مبلغی را به عنوان پول خمس به دیگری بدهد تا وی آن را به دفتر مرجعش برساند و در بین راه پول مورد نظر گم شده و یا به سرقت رود، چه کسی ضامن است؟ آیا در چنین شرایطی تکلیف پرداخت خمس از عهده ی فرد بدهکار ساقط است؟

اگر شخص واسطه کوتاهی نکرده باشد، ضامن نیست و لازم نیست از طرف خود جبران کند؛ و در صورتی که واسطه وکیل مرجع تقلید نباشد، خمس از عهده بدهکار ساقط نیست و باید بپردازد.

پرداخت خمس با سلب استطاعت حج

اگر فردی مستطیع شده و سال خمسی اش نیز قبل از ثبت نام حج تمتّع فرامی رسد، اگر بخواهد خمس بپردازد، دیگر وجه کافی برای ثبت نام نخواهد داشت؛ آیا خمس به آن تعلق می گیرد؟ و آیا این فرد از استطاعت ساقط می شود؟

پرداخت خمس در سر سال خمسی واجب است و اگر در سال های گذشته حج بر او مستقر نشده است و با پرداخت خمس استطاعت ندارد، حج بر او واجب نیست.